

D • N
27/2 1949

Vår utrikespolitik

Samverkan och det finska problemet

Argumenten för isoleringspolitiken har efter den senaste skandinavismens misslyckande fått en nästan drömligt verklighetsfrämmande karaktär. På ett håll där man förut talat om de för Sverige farliga följderna av en norsk anslutning väster ut såges rätt ut i luften att denna anslutning förbättrar Sveriges läge, på ett annat förklaras att den svenska politiken bygger på illusioner, men att insikten härom — liksom den genomskådande visheten enligt Platon — bör reserveras för en krets av invigda, på ett tredje håll sägs att det är farligt att gå in i Atlantpakten därför att man kanske inte hinner dit innan en konflikt uppstår. Vore det inte bättre att mera beslutsamt och principiellt förkasta förnuftsens ledning då den visar sig vara så osäker, då de skäl man finner på denna väg är så genomskingligt ohållbara? Varför inte åberopa spågummor och järkecken i stället för att förevisa dylika missfoster av önsketänkande?

Endast på en speciell punkt återstår för isolationisterna ett argument som måste betecknas som sakligt och rimligt och som tillika innebär ett förställigt motiv för deras uppträdande. Det är hänsynen till Finland. Om Sverige överger sin formella neutralitetspolitik uppstår risker för en skärpt rysk politik mot Finland, säger man, det är rent av möjligt att därmed följer en ockupation av vårt östra grannland. Det vore

önskvärt att detta realargument icke inhöljdes i ett knippe av skenargument; hela debatten skulle härigenom vinna i klarhet. Tendensen att hålla den finska synpunkten i bakgrunden torde emellertid bero på att denna synpunkt, driven till sina konsekvenser, medför utomordentliga svårigheter; till denna fråga skall vi strax återkomma.

Att argumentet nyss kännetecknats som sakligt och rimligt innebär inte att det är hållbart och än mindre att det är avgörande. Först och främst bör understrykas att det bygger på ytterst osäkra förutsägelser om Rysslands handlande i en given situation. Självklart är att Ryssland hotar att inskrida mot sin finska gisslan och att många finner är känsliga för detta hot. Men det är inte sagt att hotet utlöses i handling. På rysk sida måste man dock vara medveten om att den misstro mot Ryssland och den avsky för de ryska metoderna som redan nu finns i Västerlandet skulle bli ofantligt mycket starkare och mera definitivt bestämmande om en aktion mot Finland genomfördes. Man måste också vara medveten om — trots den propaganda om krigshets som ingår i regimens diplomati — att det säkerhetssystem som nu håller på att byggas upp kring USA som centrum syftar till fredens bevarande och nya aggressioners avväjande, och att systemets fredliga inriktning kan bringas i fara endast genom en fortsatt rysk expansionspolitik. Om man i Ryssland önskar fred — och all anledning finns att tro att denna önskan är ärlig i förhållande till övermäktiga motståndare —, så borde under sådana förhållanden en attack mot Finland vara osannolik.

De svenska isolationisterna utgår — med enstaka och skamsna undantag — från att ett krig på rysk sida är otänkbart, från att Sverige likväl som Norge så gott som säkert blir indraget i ett allmänt krig och att vi i sådant fall får hjälp väster ifrån. Om de verkligen menar detta, borde inte det steg som anhängarna av samverkan kräver, nämligen att hjälpen från väster blir förberedd i

stället för oförberedd, te sig som ett avgörande motiv för en rysk aktion mot Finland. Den förbättring i Sveriges läge som genom hjälpens förberedande skulle uppstå utgör utan tvivel ett irritationsmoment för Ryssland, men det borde inte te sig bestämmande, eftersom ryssarna redan har klart för sig att någon svensk neutralitet i äldre mening inte kan förväntas. Utgår man från att den ryska politiken är någorlunda rationell — en ren äventyrspolitik är omöjlig att förutse — borde i varje fall de nyss berörda skälen mot en aggressionspolitik överväga.

Vidare: konsekvenserna av

den finska synpunkten i den svenska utrikesdebatten blir alltför egendomliga. Professor Montgomery har angivit den yttersta konsekvensen, den svenska utrikespolitikens dirigeringsfrån Moskva. Detta är starkt uttryckt, men uppenbarligen måste ett ständigt hänsynstagande till Finland medföra att ryska handlingar och även ryska hotelser mot detta land blir en huvudfaktor i alla svenska överväganden. Men mot denna slutsats måste man reagera. Även om Finlands relativa självständighet icke blott känslomässigt, utan även från intressesynpunkt är av betydelse för Sverige, är det dock ostridigt att en förberedd hjälp från västmakterna från denna intressesynpunkt är det ojämförligt väsentliga. Med tanke härpå går det i längden inte att stanna vid synpunkten att vi skall låta osäkra föreställningar om ryska avsikter bilda kärnan i vår debatt och vår politik.

Att den sammanslutning av väststater som nu är under uppbyggnad på frihetens grund syftar till fredens bevarande kan ingen med någon kännedom om opinionen i dessa länder betvivla. Önskvärt vore likväl att de förpliktelser en sådan sammanslutning måste medföra utformades med hänsyn till de skilda staternas för-

måga och läge. Dagens Nyheter har räknat med att skyldighet att inskrida vid angrepp på en signatärmakt inte skulle generellt stadgas — att exempelvis ett angrepp på Danmark skulle utlösa en svensk aktion om de båda staterna vore avslutna, men att en rysk-amerikansk konflikt i Fjärran Östern inte med nödvändighet borde leda till konsekvenser för Skandinavien. Den antydda skillnaden är sannolikt i praktiken ringa, men en begränsning av biståndsplikten för mindre stater kunde dock understryka paktens inriktning på försvar mot angrepp. En uppmaning av den förhandlingsposition som USA för närvarande synes inta skulle därför öka förutsättningarna för en svensk anslutning. Går Norge till Atlantpakten utan att sådana reservationer görs, synes likväl Sverige böra gå samma väg, helt enkelt därför att vår situation i realiteten blir densamma som Norges med det avgörande undantaget att — om Sverige står utanför — Norge får löfte om förberedd hjälp, medan Sverige endast kan hoppas på oförberedd hjälp. Det väsentliga blir i ett sådant läge att paktens fredliga och defensiva syften så klart och så konkret som möjligt kommer uttryck i dess utformning.

Februari
12 p. 1 ul 5 h.
1 m. 2 a.